

ARTIANCE

**CENTRUM VOOR DE KUNSTEN
ALKMAAR**

OPLEIDING MUZIEKAGOGIE

BROCHURE

Deze brochure geeft informatie over de Opleiding Muziekagogie verzorgd door Artiance, Centrum voor de Kunsten te Alkmaar.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave

- Pagina 3 HET BEROEPSPROFIEL
Muziekagogie
De toepassing van muziekagogie
Het medium muziek
- Pagina 4 Beroepsidentiteit
De beroepsvaardigheden
- Pagina 5 PROFIEL VAN DE OPLEIDING
De beroepsvorming
De muzikale vorming
- Pagina 6 De persoonsvorming
Supervisie
Studiebelasting
Toetsing en examen
- Pagina 7 DE OPLEIDING IN SCHEMA
- Pagina 8 TOELATINGSEISEN
Vooropleiding
Werkervaringsplaats
- Pagina 9 TOELATINGSPROCEDURE
Meer weten?

HET BEROEPSPROFIEL

Muziekagogie

Men weet al jaren dat het beleven of beoefenen van muziek het welzijn kan bevorderen. Wordt muziek echter gericht toegepast dan kan het van grote therapeutische waarde zijn voor diegenen die door ziekte of handicap belemmerd worden in het functioneren. Er is pas sprake van muziekagogie als muziek bewust als agogisch medium wordt gehanteerd.

De toepassing van muziekagogie

Muziekagogie als orthoagogische behandelvorm richt zich op de stoornissen die voortkomen uit of verwant zijn aan een beperking. Onder dit begrip wordt niet alleen motorische en verstandelijke beperking verstaan, maar ook de beperking van een dementerende of van een chronisch psychiatrische patiënt. Muziekagogie onderscheidt zich van muziektherapie in de toepassing. Bij muziektherapie staat voornamelijk de (kortdurende) behandeling van een psychische stoornis centraal. Muziekagogie is juist bedoeld voor mensen met een blijvende beperking. Deze beperking heeft vaak als consequentie dat de cliënt zich niet altijd bewust is van een therapeutische doelstelling, of zelfs helemaal niet gemotiveerd is voor een therapie. Muziek staat voor de cliënt centraal en de muziekagoog gebruikt zijn muzikale aanbieding als "verleider". Er is niet altijd sprake van een duidelijk afgeronde behandeling. Ook al heeft de cliënt minder last van de gevolgen van de beperking, hij/zij zal na het behalen van de doelstelling nog veel ondersteuning nodig hebben en de eenmaal opgebouwde relatie moeilijk kunnen missen. Muziekagogie kan daardoor ook vaak op lange termijn worden ingezet. Verbale ondersteuning of verbale therapie is door de handicap niet altijd mogelijk, de non-verbale muziek is dan het belangrijkste communicatiemiddel.

Het medium muziek

Het medium muziek is binnen de muziekagogie een heel ruim gegeven, welke minder aan normen en waarden gebonden is dan gebruikelijk in de maatschappij. Een ieder herkent muziek als onderdeel van het leven, waaraan met makkelijk deelneemt. Muziek is dan 'geluid welke voor de cliënt emotie oproept.' Regelmatig heeft de muziekagoog te maken met cliënten die door hun handicap totaal afhankelijk zijn van hun omgeving, die zelf niet (bewust) kunnen bewegen. Receptieve muziekbeleving, waarbij de cliënt luistert naar door de begeleider gespeelde muziek kan dan van grote waarde zijn om contact te maken en belevingsmomenten op te roepen. De begeleider dient daarom te beschikken over een groot muzikaal improvisatievermogen. Bovendien is het medium muziek laagdrempelig en breed; er is voor ieder wat wils; er zijn vele stijlen, vormen, maatsoorten en uitvoeringen denkbaar.

Beroepsidentiteit

De zorginstellingen voor gehandicapten kennen in geringe mate een behandelklimaat, voor wat betreft muziek. De muziekagoog zal daarom vaak zijn beroepsidentiteit moeten verduidelijken. Het enthousiasme van de deelnemers bepaalt vaak zijn erkenning op dat gebied. Over zijn eigenlijke doelstelling, namelijk het verbeteren van het welzijn en het verminderen van de gevolgen van de beperking, zal hij regelmatig voorlichting moeten geven, omdat deze voor de andere werkers niet altijd zichtbaar is.

Verder is hij ook mede verantwoordelijk voor het leefklimaat van de instelling. Iemand met een beperking is vaak erg afhankelijk van de omgeving waarin deze verkeert. Een slecht geluidsmilieu in de vorm van een verkeerde akoestiek, of luid spelende geluidsdragers zijn bepaald geen voorwaarde voor het bewust gebruik maken van het agogisch karakter van het medium muziek. Ook daarin heeft een muziekagoog een adviesfunctie.

De beroepsvaardigheden

De muziekagoog is een beroepskracht die het medium muziek dienstbaar kan maken aan de ontplooiing van mensen wier leven belemmerd wordt door een chronisch psychiatrische, mentale of fysieke beperking. Hij/zij stelt zich primair ten doel de stoornissen, die voortkomen uit de handicap op te heffen (of de gevolgen te verminderen) en mogelijkheden aan te bieden tot verdere ontwikkeling en ontplooiing.

De belangrijkste bekwaamheden waar een muziekagoog over moet beschikken zijn:

- ruime muzikale en muziektechnische kwaliteiten nodig voor het inzetten van muziek als agogisch/therapeutisch medium
- methodische inzichten en vaardigheden om muziek procesmatig te gebruiken om een van te voren bepaald doel te bewerkstelligen.
- de mogelijkheid om zijn aanbod in overeenstemming te brengen met de behoefte en de motivatie van de cliënten, zodanig dat deze bijdraagt aan hun proces en dat zij er plezier aan beleven.
- didactische methoden, die zij adequaat kunnen aanwenden bij de overdracht van muzikale vaardigheden bij cliënten.
- het kunnen hanteren van weerstanden, conflicten en eventueel gebrek aan motivatie.
- het kunnen samenwerken met andere disciplines en het kunnen participeren in een behandelstructuur.
- het kunnen reflecteren op de eigen attitude in de werkzaamheden met de cliënt.
- het kunnen observeren en een bijdrage kunnen leveren aan diagnostiek
- het kunnen neerschrijven van de doelstellingen en observaties ten bate van een overleg/evaluatie of als onderdeel van een ondersteuningsplan
- het kunnen formuleren van de perspectief van de cliënt.
- kennis van instrumentarium, gebruik en onderhoud
- interesse en aandacht voor in vernieuwing en innovatie op muziekgebied en muziekagogie

PROFIEL VAN DE OPLEIDING

De Opleiding Muziekagogie biedt voornamelijk praktijkgerichte vorming en scholing, ondersteund door theoretische vakken. De ervaring in de gezondheidszorg en op muzikaal gebied dient daarbij als uitgangspunt. Het onderwijs is gebaseerd op drie stromingen, namelijk de beroeps-, de persoons- en de muzikaalvormende stroming. Niet alleen het gedoceerde maar ook de uitwisseling van persoonlijke werkervaringen bepalen de lesinhoud. Een werkervaringsplaats, waar muziekagogie uitgevoerd kan worden is daarom een basisvereiste. In principe zal de specialisatie als muziekbegeleider zich richten op het gekozen werkveld, de vorming is echter voldoende om in elk ander werkveld als muziekagoog te kunnen beginnen. (zie toelatingseisen)

De beroepsvorming

Het onderwijs gericht op de beroepsvorming zal modulair worden aangeboden. De modules zijn in principe een afspiegeling van de verschillende fases in muziekagogische behandelcyclus. Na de module 'muziek als medium' en 'beroepsprofiel', zal de gehele behandeling beginnende bij 'observatie' tot aan 'afronding' aan bod komen. Per module zullen diverse vakken hun bijdrage aan het onderwerp leveren. In de Opleiding staat het vak Practicum centraal. Hier vindt de integratie plaats van de behandelde theorie, de methodiek en de inbreng uit de praktijk (werkervaringsplaats) van elke student. Elke module wordt afgesloten met een integrale (praktijk-)toets.

De muzikale vorming

De muziekagoog zal als beroepsbeoefenaar moeten beschikken over voldoende muzikale en muziektechnische kwaliteiten om binnen het agogisch proces adequaat muzikaal te kunnen reflecteren en te presenteren. Het gaat hier dan niet om muzikale prestaties die voldoen aan podiumeisen, maar om een muzikale handigheid, waarbij inzicht in de werking en het kunnen gebruiken van harmonieën, toonsoorten en maatsoorten belangrijker is dan de kennis daarover. Ieders muzikale ontwikkeling is anders, het aanvangsniveau zal daarom per student verschillen en zal bij aanvang van de Opleiding het uitgangspunt vormen van een persoonlijke muzikale leerroute die moet leiden tot het behalen van de eindtermen. Deze individuele muzikale ontwikkeling wordt in de leerroute regelmatig getest.

Het vak Muzikale Vaardigheden staat los van het modulaire aanbod van de beroepsvorming. Er zal geschoold en getraind worden in het maken van arrangementen, begeleidingsvormen, harmonieleer en notatie. Ook zullen er lessen gegeven worden over popmuziek, Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse ritmes, en aangepast muziekinstrumentarium.

De persoonsvorming

Als muziekagoog dient men te beschikken over voldoende persoonlijke kwaliteiten. Niet alleen inlevingsvermogen, maar ook distantie ten opzichte van de problematiek van de cliënt is een vereiste. Naast het hebben van een juiste attitude en daarover kunnen reflecteren. Men moet zelfstandig kunnen werken en beslissingen nemen, maar ook multidisciplinair kunnen samenwerken. Verder heeft men in het beroep te maken met weerstanden van de cliënt, conflicten en mogelijk gebrek aan motivatie. Omdat het vak muziekagogie voor de cliënt van andere betekenis is dan voor de medewerkers zal de muziekbegeleider zich regelmatig moeten verduidelijken en presenteren in de vorm van workshops en presentaties.

Supervisie

In de supervisie wordt aandacht besteed aan het reflecteren op het eigen beroepsmatig handelen met als doel in het werk nog professioneler te kunnen functioneren. Zowel op pragmatische als inhoudelijke grond wordt de lesgroep in supervisiegroepen verdeeld. (hooguit vier leden per groep) Voor de supervisie worden vijftien bijeenkomsten gepland aan het begin of het einde van een reguliere lesdag. Aan het einde van de supervisie wordt getraind in het houden van intervisie, als voorbereiding op de praktijk (zonder betrokkenheid van de opleiding).

Studiebelasting

De opleiding belooft twee jaar en heeft een studielast van totaal 970 uur (485 uur per studiejaar). Deze studiebelastingen bestaan uit:

- contacturen: 60 lesdagen van 5 uren (300 uur)
- 15 supervisiecontacten van 2 uur (30 uur)
- praktijken 60 weken van 4 uur (240 uur minimaal)
- zelfstudie (240 uur)
- toetsing, maken speciaalstudie en verslaglegging (160 uur)

Toetsing en examen

Als de student alle vakken middels toetsing met een positief resultaat heeft afgerond, evenals zijn 'persoonlijke muzikale leerroute' en supervisie is het mogelijk om examen te doen. Het examen omvat een gesprek over een gemaakte speciaalstudie, waarvan het onderwerp verband moet houden met muziekagogie.

*Individuele en groepsgewijze muzieksessies
Bijdrage ortho-agogisch klimaat
Zorg voor geluidsmilieu
Coaching van de activiteitenbegeleiding
Profileren van het beroep/voorlichting*

DE OPLEIDING IN SCHEMA

1. BEROEPSVORMING

Modulaire opbouw: de verschillende fases in de behandeling met als aanvang het beroepsbeeld. In de modules zullen theorie en praktijk parallel aan elkaar gekoppeld worden teneinde de integratie van kennis, inzichten en vaardigheden zoveel mogelijk te bevorderen. Binnen het vak practicum vindt de praktische scholing en toepassing plaats.

modules: muziek als medium beroepsprofiel observatie doelstellingen (indicatie) werkwijze en technieken individuele muziekbegeleiding groepsmuziek begeleiding	theorievakken: psychologie orthopedagogie methodiek rapportage organisatie	practicum: attitude muzikaal bad spelvormen muzikale werkvormen interactie
--	--	--

Toetsing vindt plaats ter afsluiting van elke module, d.m.v. een presentatie van een praktijkopdracht, welke onderbouwd wordt door een verslag waarin onder andere de verantwoording en de theoretische onderbouwing in beschreven zijn.

2. MUZIKALE VORMING

Lineaire opbouw: Training van muzikale en muziektechnische kwaliteiten om binnen het therapeutisch proces adequaat muzikaal te kunnen reflecteren en te presenteren.

inhoud: harmonieleer akkoordnotatie begeleidingsvormen arrangeren noteren leidinggeven slagtechniek ensemblespel en leiding juiste stemgebruik	specialiteiten: exotische ritmes popmuziek aangepaste muziekinstrumenten	persoonlijke leerroute aanvangsituatie training testmomenten eindtermen
---	---	--

Toetsing van het vak muzikale vorming vindt aan het einde van zowel het eerste als het tweede jaar plaats in de vorm van het leiding geven aan een uitvoering van een compleet uitgewerkt arrangement aan de hand van een gegeven muzikaal thema.

3. PERSOONSVORMING

In groepsverband 15 supervisiebijeenkomsten vóór of na de reguliere lesdag. Periode: het gehele tweede jaar. Supervisie - intervisie. Toetsing door middel van supervisieverslagen en evaluaties.

TOELATINGSEISEN

Vooropleiding

- aanvangsniveau: hbo, een afgeronde hbo-opleiding (bijvoorbeeld SPH, HBO-V, PABO of Sociale Academie) strekt tot aanbeveling.
- werkervaring in de gezondheidszorg of in het speciaal onderwijs.
- voldoende (maar vooral brede-) muzikale kennis en vaardigheden. (zie muzikale vaardigheidstest bij toelatingsprocedure)

Werkervaringsplaats

De kandidaat moet tijdens de opleiding beschikken over een werkervaringsplaats bij een relevante instelling in de gezondheidszorg of het speciaal onderwijs. (zie de Toepassing van muziekagogie) Hij moet daar zelfstandig het beroep van (aankomend) muziekagoog kunnen uitoefenen. De instelling levert de mogelijkheden op het gebied van ruimte en materiaal in ruil voor dienstverlening. Van de instelling wordt ondersteuning verwacht als het gaat om specifieke kennis van de doelgroep en het functioneren als (mede-) behandelaar. De kandidaat draagt zelf zorg voor het vinden van een werkervaringsplaats.

De omvang van de werkervaringsplaats is minimaal één dagdeel per week. Men moet dan werkzaam zijn met een individuele cliënt en twee cliëntgroepen. De muziekagoog moet volwaardig mee kunnen doen in het behandelproces. (Deelname aan besprekingen, gesprekken met verwijzers, inzage in dossiers, bijdrage aan observatie en intakes.)

*Individuele en groepsgewijze muzieksessies
Bijdrage ortho-agogisch klimaat
Zorg voor geluidsmilieu
Coaching van de activiteitenbegeleiding
Profileren van het beroep/voorlichting*

TOELATINGSPROCEDURE

De toelatingsprocedure bestaat uit twee onderdelen (totale duur \pm 1 uur)

1. Het motivatiegesprek.

Aan de orde zal komen:

- de motivatie van de kandidaat om muzikagoog te worden
- de (werk)ervaring in de gezondheidszorg en met welke doelgroep
- de opleidingsachtergrond en de mogelijkheden van een werkervaringsplaats voor de opleiding.

criterium: Er is voldoende basis om de methodische kennis en inzichten te kunnen ontwikkelen om de eindtermen te kunnen behalen. De kandidaat beschikt over voldoende zelfreflectie om agogisch te kunnen handelen.

2. De muzikale vaardigheidstest.

* De muzikale mogelijkheden van de kandidaat: het spelen of zingen van een muziekstuk naar eigen keuze. Hierbij is de moeilijkheidsgraad niet zozeer van belang, maar wel de overdracht en de muzikale flexibiliteit.

* De praktische kennis van muziek; hieronder wordt verstaan het begrip van toonduur, toonhoogte, tempo en harmonie als te onderscheiden muzikale fenomenen.

* Het begeleiden van een eenvoudig liedje (bijvoorbeeld een kinderliedje) op een begeleidingsinstrument (piano, gitaar, accordeon) met een eenvoudig akkoordenschema (I-IV-V). Enige kennis van akkoordsymbolen wordt gevraagd.

* De vocale mogelijkheden van de kandidaat door het zingen van een bepaald repertoire van liederen en canons (van belang hierbij is niet het repertoire op zich, maar de overdracht, een goed stemgebruik en zuiverheid). Het meebrengen van een liedlijst wordt aanbevolen.

criterium: Er is voldoende basis om met behulp van een persoonlijke muzikale leerroute binnen de tijdsduur van de Opleiding de eindtermen te kunnen behalen.

Na afloop van het gesprek en de muzikale vaardigheidstest (beiden duren ongeveer twintig minuten) zal de coördinator van de opleiding oordelen over de toelating op grond van de hierboven gestelde criteria. De kandidaat zal na dit overleg meteen van de uitslag op de hoogte worden gesteld. In voorkomende gevallen zal de afwijzing worden gemotiveerd of zal advies worden gegeven over een mogelijke voorbereiding op een latere toelating.

Meer weten?

Heeft u naar aanleiding van de brochure vragen, of wilt u in aanmerking komen voor een toelatingsgesprek, -procedure. Stuur dan een e-mail naar de coördinator van de opleiding: remi.adriaansz@muziekenz.org

